

2009. április 2., csütörtök

Az európai lelkiismeret és a totalitarizmus

P6_TA(2009)0213

Az Európai Parlament 2009. április 2-i állásfoglalása az európai lelkiismeretről és a totalitarizmusról

(2010/C 137 E/05)

Az Európai Parlament,

- tekintettel az ENSZ által elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára,
 - tekintettel az ENSZ Közgyűlésének 1948. december 9-i 260(III)A határozatára a népiirtásról,
 - tekintettel az EU-Szerződés 6. és 7. cikkére,
 - tekintettel az EU alapjogi chartájára,
 - tekintettel a 2008. november 28-i 2008/913/IB tanácsi kerethatározatra a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről ⁽¹⁾,
 - tekintettel az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének a kommunista totalitárius rendszerek által elkövetett bűnök nemzetközi elítélésének szükségességéről szóló, 2006. január 25-i 1481. számú állásfoglalására,
 - tekintettel augusztus 23-nak a sztálinizmus és a náciizmus áldozatainak európai emléknapjává nyilvánításáról szóló 2008. szeptember 23-i nyilatkozatára ⁽²⁾,
 - tekintettel számos korábbi állásfoglalására az alapvető jogok tiszteletben tartásáról és a demokráciáról, például: 2005. május 12-i állásfoglalása a második világháború 1945. május 8-i európai befejeződésének hatvanadik évfordulójáról ⁽³⁾, 2008. október 23-i állásfoglalása holodomorról való megemlékezésről ⁽⁴⁾, és 2009. január 15-i állásfoglalása Srebrenicáról ⁽⁵⁾,
 - tekintettel a világ számos részén felállított ún. „igazság és igazságtétel” bizottságokra, amelyek segítettek az önkényuralmi és totalitárius rendszereket megélt embereknek felülemelkedni a közöttük kialakult nézeteltéréseken és elérni a megbékélést,
 - tekintettel az elnöke és a képviselőcsoportok által 70 évvel Franco tábornok spanyolországi államcsínye után, 2006. július 4-én tett nyilatkozatokra,
 - tekintettel eljárási szabályzata 103. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel a történészek egyetértenek abban, hogy a történelmi tényeket nem lehet teljes mértékben objektív módon értelmezni, és objektív történelmi narratívák nem léteznek; mivel azonban a hivatásos történészek tudományos eszközöket alkalmaznak a múlt tanulmányozására és a lehető legnagyobb mértékű pártatlanságra törekednek,
- B. mivel egy politikai testületnek vagy politikai pártnak sincs kizárólagos joga a történelem értelmezésére, és e testületek vagy pártok nem állíthatják magukról, hogy objektívek,
- C. mivel a történelmi tények hivatalos politikai értelmezését nem szabad valamely parlament többségi határozataival előírni; mivel egy parlament nem hozhat törvényeket a múlttól,

⁽¹⁾ HL L 328., 2008.12.6., 55. o.

⁽²⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0439.

⁽³⁾ HL C 92. E, 2006.4.20., 392. o.

⁽⁴⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0523.

⁽⁵⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2009)0028.

2009. április 2., csütörtök

- D. mivel az európai integrációs folyamat egyik legfőbb célja az alapvető jogok és a jogállamiság tiszteletben tartásának jövőbeni biztosítása, és mivel az EU-Szerződés 6. és 7. cikke e cél elérésére megfelelő mechanizmusokat írt elő,
- E. mivel a történelem félreértelmezése táptalaja lehet a kirekesztő politikának, és így gyűlöletet és rasszizmust szíthat,
- F. mivel Európa tragikus múltjának emlékeit életben kell tartani az áldozatoknak való tiszteletadás, a bűnösök elítélése és az igazságon és megemlékezésen alapuló megbékélés megalapozása érdekében,
- G. mivel Európában a XX. században a totalitárius és a tekintélyelvű rendszerek több millió áldozatot deportáltak, börtönöztek be, kínoztak és gyilkoltak meg; mivel ugyanakkor a holokauszt egyedülállóságát el kell ismerni,
- H. mivel Nyugat-Európa uralkodó történelmi tapasztalata a nácizmus volt, miközben Közép- és Kelet-Európa országai emellett mind a kommunizmust, mind a nácizmust megélték; mivel elő kell segíteni, hogy jobban megértsük a diktatúrák e kétféle örökségét ezen országokban,
- I. mivel az európai integráció kezdettől fogva válasz volt a két világháború és a holokauszthoz vezető náci zsarnokság okozta szenvedésre, illetve a totalitárius és demokráciaellenes kommunista rendszerek közép-kelet-európai terjedésére, és módot adott az Európában tapasztalható mély megosztottság és ellenségeskedés együttműködés és integráció általi leküzdésére, a háború befejezésére és az európai demokrácia megszilárdítására,
- J. mivel az európai integráció folyamata sikeres, és eredményeként olyan Európai Unió született, amely magában foglalja a második világháború végétől az 1990-es évek elejéig kommunista rezsimek uralma alatt élő közép- és kelet-európai országokat; és mivel Görögország, Spanyolország és Portugália – melyek hosszú ideig tartó fasiszta rendszerek rabságában éltek – korábbi csatlakozása hozzájárult a demokrácia megszilárdításához Dél-Európában,
- K. mivel Európa csak akkor lesz egységes, ha közös véleményt tud kialakítani történelméről, ha közös örökségként tudja elismerni a nácizmust, a sztálinizmust és a fasiszta és kommunista rendszereket, valamint őszinte és érdemi vitát tud folytatni az e rendszerek által az elmúlt évszázadban elkövetett bűnökről,
- L. mivel az újraegyesített Európa 2009-ben ünnepli a közép- és kelet-európai kommunista diktatúrák összeomlásának és a berlini fal leomlásának 20. évfordulóját, ami lehetőséget nyújt a múlt fokozott tudatosítására és a demokratikus polgári kezdeményezések szerepének elismerésére egyaránt, továbbá lendületet ad az összetartozás és a kohézió érzésének erősítéséhez,
- M. mivel fontos emlékezni azokra, akik tevőlegesen ellenálltak a totalitárius uralomnak, és akiknek a totalitárius korszak hőseiként kell bevonulniuk az európaiak emlékezetébe – elszántságuk, eszményeikhez való hűségük, becsületességük és bátorságuk miatt,
- N. mivel az áldozatok szempontjából mindegy, hogy melyik rezsim fosztotta meg őket szabadságuktól, kínozta vagy gyilkolta meg őket bármilyen okból,
1. fejet hajt az európai totalitárius és antidemokratikus rendszerek áldozatai előtt, és tisztelettel adózik mindazoknak, akik a zsarnokság és elnyomás ellen küzdöttek;
 2. ismételten elkötelezi magát egy olyan békés és virágzó Európa mellett, amely az emberi méltóság, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság értékeire és az emberi jogok tiszteletben tartására épül;
 3. hangsúlyozza a múlt emlékezte megőrzésének fontosságát, mert igazság és emlékezet nélkül nincs megbékélés; ismételten megerősíti, hogy egységesen fellép bármilyen ideológiai háttérből fakadó önkényuralmi rendszer ellen;
 4. emlékeztet arra, hogy Európában a legutóbbi emberiség elleni büntetettre és népirtásra még 1995 júliusában került sor, és hogy állandó készenlétre van szükség a demokráciaellenes, idegengyűlölő, önkényes vagy totalitárius eszmék és irányzatok elleni küzdelem érdekében;

2009. április 2., csütörtök

5. hangsúlyozza: ahhoz, hogy Európa jobban tudatában legyen a totalitárius és demokráciaellenes rezsimek által elkövetett bűntetteknek, támogatni kell Európa viharos múltjának dokumentálását, az erről szóló tanúvallomásokot, mert emlékezet nélkül nincs megbékélés;
6. sajnálja, hogy húsz évvel a közép-kelet-európai kommunista diktatúrák összeomlása után egyes tagállamokban még mindig indokolatlanul korlátozva van a személyes jellegű vagy a tudományos kutatásokhoz szükséges dokumentumokhoz való hozzáférés; hiteles erőfeszítést kér minden tagállam részéről a levéltárak, köztük a korábbi belbiztonsági szolgálatok, titkosrendőrségek és hírszerző ügynökségek irattárai megnyitására, ugyanakkor lépéseket kell tenni annak biztosítása érdekében, hogy a folyamat ne váljon politikai célú visszaélések tárgyává;
7. határozottan és egyértelműen elítéli a totalitárius és tekintélyelvű rendszerek által az emberiség ellen elkövetett valamennyi bűncselekményt és az emberi jogok súlyos megsértéseit; együttérzést, megértést és szenvedéseik elismerését fejezi ki e bűncselekmények áldozatai és családjaik felé;
8. kijelenti, hogy az európai integráció mint a béke és megbékélés modellje, Európa népeinek szabad választását jelenti a közös jövő melletti elkötelezettségre, és hogy különösen nagy az EU felelőssége a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartásának előmozdításában és fenntartásában, az EU határain belül és kívül egyaránt;
9. felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy tegyenek további erőfeszítéseket az európai történelem tanításának megerősítésére, illetve az európai integráció történelmi teljesítménye és a tragikus múlt, illetve napjaink Európai Uniójának békés és demokratikus társadalmi rendje közötti éles ellentét hangsúlyozására;
10. úgy véli, hogy a történelmi emlékezet méltó életben tartásához szükség van az európai történelem átértékelésére és a modern Európa valamennyi történelmi vetületének Európa-szerte történő elismerésére;
11. tekintetben kéri a Tanácsot és a Bizottságot, hogy támogassa és védje meg az olyan nem kormányzati szervezetek fellépéseit, mint például az Oroszországi Föderációban működő Memorial, amely aktívan kutatja és gyűjti a sztálinista idők alatt elkövetett bűnökre vonatkozó dokumentumokat;
12. ismételten támogatásáról biztosítja a megerősített nemzetközi igazságszolgáltatást;
13. felszólít az európai emlékezet és lelkiismeret platformjának létrehozására, amely a totalitárius rendszerek történetére szakosodott nemzeti kutatóintézetek közötti kapcsolatokat és együttműködést támogatná, valamint felszólít a totalitárius rendszerek áldozatai európai dokumentációs központjának/emlékművének létrehozására;
14. felszólít a jelenlegi megfelelő pénzügyi eszközöknek a fent vázolt témák szakmai történeti kutatásának támogatása érdekében történő megerősítésére;
15. kéri, hogy augusztus 23-át nyilvánítsák valamennyi totalitárius és önkényuralmi rendszer áldozatainak – méltósággal és pártatlanul megtartandó – európai emléknapjává;
16. meggyőződése, hogy a kommunista totalitárius rendszerek által elkövetett bűncselekmények nyilvánosságra hozatalának és értékelésének végső célja a megbékélés, amelyet a felelősség elismerése, a bocsánatkérés és az erkölcsi megújulás ösztönzése révén lehet megvalósítani;
17. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok parlamentjeinek, a tagjelölt országok kormányainak és parlamentjeinek, az Európai Unióval társult országok kormányainak és parlamentjeinek és az Európa Tanács tagállamai kormányainak és parlamentjeinek.